

Information om FINNSAM

Plusgironr Sverige
Bankkontonr i Postbanken Norge
Medlemsavgift 2008

646 27 77-1
0533.34.89440
55 SEK/NOK

Kassör:

Tor Eriksson, Västra Nobelgatan 22, SE-703 55 ÖREBRO
Tel: (0)19-12 08 84 <tor925@gmail.com>

Skogsfinnska bibliografin:

Lars-Olof Herou, Gästgivaregatan 12, SE-771 53 LUDVIKA
Tel: (0)240-169 60 <loherou@gmail.com>

Forskarkatalog och medlemsregister:

Christina Norlander, Länsmansgatan 4B, SE-777 31 SMEDJEBACKEN
Tel: (0)240-754 25 <christina.norlander@telia.com>

Redaktör för FINNSAM-info:

Elisabeth Thorsell, Hästskovägen 45, SE-17739 JÄRFÄLLA
Tel: (0)8-580 188 97. <elisabeth@etgenealogy.se>

Ledningsgrupp 2008

Mellannorrland (s-k) Maud Wedin, Bergalid 3, SE-791 32 FALUN
Tel: (0)23-228 64 <maud.wedin@telia.com>
(suppl) Gränt Wallin, Nyland <grant.vallin@spray.se>

Gävle-Dala/Orsa Maths Östberg, V. Ösavägen 40, SE-822 91 ALFTA
Tel: (0)271-101 68 <finnskogsmuseet@swipnet.se>
(suppl) Barbro Sindler, Falun <barbro.sindler-hult@telia.com>

Bergslagen Lars-Olof Herou, Gästgivaregatan 12, SE-771 53 LUDVIKA
Tel: (0)240-169 60 <loherou@gmail.com>
(suppl) Christina Norlander, Smedjebacken <christina.norlander@telia.com>

Tiveden Lena Gribing, Anderstorp, SE-695 94 FINNERÖDJA
Tel: (0)584-202 86 <lena.gribing@telia.com>
(suppl) Jan-Erik Björk <janne.bjork1@telia.com>

Värmland Inga-Greta Lindblom, Vitsand 337, SE-685 94 TORSBY
Tel: (0)560-302 84 <inga-greta.lindblom@torsby.se>
(suppl) Niclas Persson, Torsby <klemmetan@bredband.net>

**Norge södra
Finnskogen** Birger Nesholen, Gruetunet Museum, NO-2260 KIRKENÆR
Tel: 629-473 15 <skogfinsk.museum@east.no>
(suppl) Jan Myhrvold, Gjerdrum <jmyhrvol@online.no>

**Norge norra
Finnskogen** Rolf Rønning, Skaugbergetv. 54, NO-2433 HERADSBYGD
Tel: 624-165 67 <rolfro2@frisurf.no>
(suppl) Mary G. Tangen, Tørberget <oltangen@bbnett.no>

Landsnummer: Sverige +46 Norge +47

FINNSAM-Info 2008/1

FINNSAM INFORMATION

Årgång 14 Nr 4 – Mars 2008

Källslätten 1996. (Se notis på s.9)

Nästa FINNSAM-info kommer i juni. Manusstopp 25 maj.

Innehåll i detta nummer, bland annat:

- Inbjudan till Vårkonferens i Alfta, Bollnäs och Hanebo
- Rapport från Vinterkonferensen i Falun
- Preliminär inbjudan till Höstkonferens i Skinnskatteberg

FINNSAM-konferens i Falun om folketro

AV ARNE VANNEVIK

När nätverket FINNSAM ägnade sin vinterkonferens 2007 i Skasenden åt skogsfinsk folketro, visade det sig att ämnet var så stort och intressant, att det ingalunda kunde täckas in på en enda konferens. Därför blev det fortsättning på samma tema, när FINNSAM i samarbete med Högskolan Dalarna inbjöd till årets vinterkonferens i Falun 9–10 februari 2008. Ungefär 75 intresserade hade anmält sig för att ta del av föredrag om schamaner, vismän/kvinnor och magiska symboler.

Först ut av föredragshållarna var *Torsten Blomkvist*, lektor i religionsvetenskap vid Högskolan Dalarna. Han gav en generell introduktion, belyste folketrons status i religionsvetenskapen och gjorde sedan en djupdykning ner i de gotländska bildstenarnas fascinerande värld. Dessa bildstenars tillkomst sträcker sig över en tusenårsperiod. Det är komplicerade förhållanden med en varierande symbolik: virvelhjul, skepp, solsymboler mm. Här finns rika möjligheter till jämförelse med magiska symboler i helt andra kultursammanhang. Vid ett av kvälens bildspel, som Seppo Remes visade, dök nämligen några av dessa symboler upp i ett helt annat kultursammanhang.

Birger Nesholen har under senare år intresserat sig mycket för schamanism. Han berättade, att grundbetydelsen i ordet schaman (som kommer från tungusiskan) är "en som ser i mörkret". Företeelsen finns i många kulturer i alla världsdelar från stenålder till 1900-talet. För att förstå schamanismen måste man betrakta naturen som animistisk: allt i naturen är besjälat Guden Asaguden Oden beskrivs av Snorre med sådana egenskaper, att det stämmer in på en schaman.

En riktig schaman går in i ett annat medvetandetillstånd utan droger. Han kommer då i extas (kontrollerat) eller i besatthet (okontrollerat), och det är då han "ser". Det finska verbet laulaa (sjunga) betyder egentligen sjunga trollformler, vilket kan jämföras med samernas jojk. Kraften hos en schaman sägs försvinna samtidigt som hans tänder. Vid denna uppgift påminde Bo Hansson om att Per-Martin Tvensberg i ett av sina svedjebruksfördrag nämnt, att man skickade de söner och unga män, som hade bäst tänder, för att rekognoscera kommande svedjemarker. De förväntades ha den bästa livskraften och överlevnadsförmågan. Här kan tilläggas (det nämndes inte på konferensen) att Nils Keyland i sin uppsats från 1906 Om den svenska allmogens jakt berättar

18.15 Gemensam rökbastu
20.00 Middag och trevlig samvaro

Söndagen den 25 maj

08.00 Frukost
09.00 FINNSAM-info
09.10 FINNSAM:s årsmöte
10.20 Kaffe
10.45 Information om Finnskogsriket
11.00 Mål 2-projekt: Finnskogssamarbete mellan Värmland, Dalarna och Hälsingland
11.45 Avfärd med egna bilar till Finnskogsmuseet i Skräddrabo
12.00 Mottillunch
Guidning i Finnskogsmuseet
14.30 Avslutningskaffe

Program- och tidsändringar kan förekomma, vilket i så fall framgår av PM som sänds ca 1 vecka innan konferensen.

Anmälan senast 1 maj till:

Maths Östberg
Västra Ösavägen 40
822 91 ALFTA
0271-101 68 eller 070-566 0168
finnskogsmuseet@swipnet.se

Se bifogad anmälningsblankett!

Har du glömt något? Att betala medlemsavgiften?

Medlemsavgiften i Finnsam är blygsam och behövs för att täcka portokostnaderna för bl.a. detta utskick.

Vet du med dig att du inte betalt för denna period, vänligen skicka då in 110 kr för perioden 2007/2008 eller 55 kr för 2008 på plusgiro 646 27 77-1 (Sverige) eller Postbanken Norge 0533.34.89440

Välkomna till FINNSAM-konferensen i Alfta, Bollnäs och Hanebo 23-25 maj 2008

Programmet kommer att ändras under slutet av mars. För aktuellt program, se hemsidan www.finnsam.org

Fredagen den 23 maj

- 11.00- Inkvartering på Skålsjögården
- 12.00 Lunch
- 13.00 *Maud Wedin*: Föredrag om skogsfinnarna i Alfta, Bollnäs och Hanebo
- 14.00 Utflykt (egna bilar) till Mållångstuga samt Skålsjön
- 17.30 Middag
- 18.30 *Maud Wedin*: Föredrag om avhandlingen *Den skogsfinska kolonisationen i Norrland*
- 19.30 Trevlig samvaro. Filmvisning.

Lördagen den 24 maj

- 07.30 Frukost
- 08.30 *Stig Welinder*: Föredrag om skogsfinsk arkeologi
Kjell Söderlund: Föredrag om utgrävningarna i Grannäs
- 10.00 Busstur under ledning av *Maths Östberg*
- 10.30 Kaffe i Grannäs.
Stig Welinder och *Kjell Söderlund* guidar vid utgrävningen
- 12.00 Kolbullelunch vid Knuts rökstuga
- 13.30 Avfärd
- 14.00 Besök vid Fansen och Stugubacken
- 15.30 Kaffe
Besök vid rian i Gruvberget
- 17.15 Åter vid Skålsjögården
- 17.30 Rökbastu för damerna

En tungusisk schaman.

om en gubbe i Östmark, som stämde vargarna från trakten med följande ord: ”Nu kommer I inte tepaka, se länge tänran setter i käkpenan men” (Nu kommer I inte tillbaka, så länge tänderna sitter i käkbenen på mig).

Maud Wedin informerade sedan om *tietäjä* – status och verksamhet. *Tietäjä* är den som vet, klok gubbe eller klok gumma med förmåga på ont och på gott. *Maud* tog också upp ett par väsentliga frågeställningar: Vad är det för skillnad mellan skogsfinsk och norsk/svensk folketro? Hur förhåller vi oss själva till den skogsfinska folktron? Visar vi tillräcklig respekt för den skogsfinska vardagens behov av folketro? Hon berättade vidare att hon i sin avhandling avstått från att behandla folktron, då metoder och modeller för studium av skogsfinsk folketro är otillräckliga.

Lördagens program på Högskolan avslutades med att *Margareta Wolf* informerade om en planerad finsk-ugrisk studieresa i augusti 2008. Den som vill veta mer, kan ta kontakt med *Margareta* på e-post <margareta.wolf@comhem.se>

När FINNSAM har sina ordinarie höst- och vårkonferenser förlagda till olika finnbygder, är föreläsningsslokalen av naturliga skäl oftast av mycket enkelt slag. Nu hade vi tillgång till en hypermodern högskolelokal med alla tänkbara tekniska hjälpmedel. Någon projektor passade dock på att ha ”lördagsstängt”, men det gick bra ändå.

Kvällens middag i form av italiensk buffé hade förlagts till det vandrarhem, där flertalet hade sin inkvartering. Efter den visade *Seppo Remes* ett par fina

bildspel, det första om inristningar på finnskogarna i Skandinavien och Finland.

Söndagen inleddes med ett föredrag av Birger Nesholen om *karsikko/ristipuu*, dvs. inristningar i trä(d). Den dödes initialer och datum och år för dödsfall och begravning ristades in på en avbarkad bit av trädet. Ett sådant träd stod sedan kvar som en symbol för den döde. De första uppgifterna om denna sed är från 1670-talet. Bland 1700-talets sagesmän om detta bruk märks Carl von Linné.

Härmed besläktade företeelser – karsikkostenar och likstänger - redovisades av *Maud Wedin*. Likstängerna användes för att bära kistan fram till väg. En sparades och försågs med inskription och blev så ett minnesmärke över den döde. Vid FINNSAM:s konferens i Tyngsjö år 2001 hade vi tillfälle att studera sådana likstänger.

Söndagsförmiddagen avslutades med att Terje Audun Bredvold redovisade ett projekt om registrering av kulturminnen på Åsnes Finnskog, speciellt magiska symboler på byggnader. Detta projekt ägnas ett helt seminarium (fri entré) i Norsk Skogfinsk Museums regi lördagen den 1 mars på Sandberg Samfundshus på Velta, Åsnes Finnskog med start kl. 11.00.

Efter lunch avslutades konferensen med ytterligare ett föredrag av *Torsten Blomkvist* med rubriken *Bergsrå och bergsfruar – folketro kopplad till gruvan*. Jag hade tyvärr inte tillfälle att åhöra detta – hemresan hade redan startat.

Ett stort tack till Maud Wedin och hennes medarbetare för en mycket kunskapsrik och välordnad FINNSAM-konferens. Nästa gång FINNSAM-folket träffas blir det vårkonferens i Alfta, Bollnäs och Hanebo 23–25 maj 2008.

Arne Vannevik

Hjälp till!

Så här skriver Christina Norlander:

Visst är många arbetsuppgifter uppdelade på få personer. Det är flera projekt på gång och en del är ansvariga för flera projekt samt konferenser och det viktigt att vi gör det vi lovat.

Kanske vi ska "ragga" flera som är villiga att hjälpa till. Det finns säkert någon som vill men inte vågar fråga. Jag vet inte riktigt hur vi skall "ragga", men ett sätt kan ju vara att berätta i FINNSAM-info vilka projekt som är i gång och fråga om någon vill vara med och hjälpa till.

Du som har en stund över och vill jobba i något av projekten, kontakta Maud eller Christina, adresser på baksidan av detta häfte.

Svedjebränning i sommarens soliga dagar

Tid: Söndag 8 juni kl. 10.00

Plats: Källslätten, mellan Borlänge och Falun

"Tredje gången gilt. Senast satte torkan stopp"

Mer info: Bo Hansson, 0243-80883, <boivar@telia.com>

Nygardsmarsjen 2008 med gudstjeneste i Nygarden (Høljebakken)

Søndag 15. juni er det igjen tid for årets Nygardsmarsj – fra Storsvea til Nygarden ved Hå-berget - en merket rute til Finnskogleden på ca. 4,5 km hver vei.

Start fra Storsvea Grendehus søndag morgen – siste registrerte start der vil være kl. 09.30

Friluftsgudstjenesten i Nygarden starter kl. 11.00

Kaffeservering ved Tørberget Historielag umiddelbart etter gudstjenesten.

For de som returnerer til Storsvea vil det være natursti på veien tilbake med premiering av vinnere. Middag fås kjøpt i grendehuset ved ankomst tilbake dit.

Vi håper mange vil finne veien til Nygarden denne helgen, ikke bare fra Storsvea og Håberget men også de som vil følge Finnskogleden både fra nord og sør.

Hej alla medlemmar

Som ansvarig för medlemsregistret vill jag tacka alla som meddelat sina e-postadresser.

Portokostnader är höga och jag vill därför bygga upp en sändlista. Med den kan vi snabbt och billigt nå medlemmarna med information och efterlysningar.

Det finns idag 125 e-postadresser i sändlistan och vi är 286 medlemmar i FINNSAM. Du som inte meddelat e-postadress skicka besked till mig!

Till er som inte har dator och Internet kan jag rekommendera att ta kontakt med mig eller någon kompis som har Internet. Det finns också möjlighet att gratis använda dator och skaffa e-post adress på biblioteken, där personalen hjälper er till rätta.

Beträffande hemsidan så är den på väg att förändras och uppdateras. Du som är med på forskarlistan och vet med dig att du har adressändringar meddela mig.

Hälsningar

Christina

<christina.norlander@telia.com>

Preliminärt program för FINNSAM:s höstkonferens 2008.

Tid: Fre-sön 5-7 sept 2008
Plats: Bergslagens folkhögskola i Skinnskatteberg
Tema 1: Släktforskning
Tema 2: Bergsbruk
Kostnad: c:a 1.000:-/person

Program

Fredag 5/9

11.00 Samling i Skinnskatteberg. Inkvartering
12.00 Lunch
13.00 *När inga kyrkböcker finns* – Om släktforskarproblem (Gunilla Didriksson)
14.30 Kaffe
15.00 Arkivforskning (Leif G:son Nygård)
16.00 Om bergsbruk (Föredragshållare?)
18.00 Middag
19.00 Bilder från tidigare FINNSAM-konferenser (Seppo Remes)

Lördag 6/9

08.00 Frukost
09.00-17.00 Heldagsutflykt med buss. - Skinnskatteberg - Riddarhyttan - Ramsberg - Klotten och tillbaka. Stopp vid "Röda Jordan", Gammelbo, Klotten och ev. flera platser.
Lunch i Klotten. Kaffe tas med i bussen.
18.00 Middag i Skinnskatteberg
19.00 Underhållning

Söndag 7/9

08.00 Frukost
09.00 Föredrag om finnbosättningar i Ramsberg, Skinnskatteberg och östra Västmanland
10.00 Kaffe
10.30 FINNSAM-möte
12.00 Lunch

Ang. Doktor Mauds Ryska Resa

Hej alla medlemmar i Finnsam. Vill bara meddela att resan till finsk-ugriska trakter i östra Ryssland blir av. Har fortfarande inte alla detaljer klara, men räknar med följande upplägg (vilket skiljer sig lite från det jag presenterade på Finnsammötet i Falun).

Tid: c:a 10/8 – 18/8 2008

Kostnad: c:a 7 000:-

Hur: Flyg Stockholm – St. Petersburg. Rundtur i Ingermanland
Tåg St. Petersburg – Nyandoma (16 timmar, sovvagn)
Buss Nyandoma - Kenozero nationalpark – Vandring i parken med besök i finsk-ugriska byar - Kargopol - tåg tillbaka till St. Petersburg.
Flyg St. Petersburg – Stockholm

Tillägg: Ett tjugotal konferensdeltagare anmälde intresse för att åka med. Det finns plats för flera. Välkommen med din intresseanmälan per e-mail. Vänliga hälsningar Margareta margareta.wolf@comhem.se

PS. Det kan hända att vi reser över Arkhangelsk till Kenozero i stället. Det är ju den resväg som presenterades på seminariet i Falun. I dagsläget ställer det sig lite dyrare, men vi kommer att kunna få viss gruppabatt. Tågresor är alltid intressanta, men det är lite jobbigt att tillbringa 2x16 timmar på tåget. Jag återkommer efter nya förhandlingar. Kom gärna med synpunkter.

Vänligen Margareta Wolf
<margareta.wolf@comhem.se>

Vill du skriva mera – bli redaktör!

Efter att ha varit redaktör för FINNSAM-Info sedan mars 2004, tycker jag nu att det kan vara dags för någon annan att ta över denna syssla.

Det har varit en trevlig och intressant syssla, men tiden räcker inte till allt man vill göra, och nu vill jag ha litet mer tid för mina bergsmän och gruvbrytare i Nordmark.

Du som vill göra en insats, bör kunna litet om ordbehandling och layout, och hur man gör en pdf-fil. Ibland är det ont om material, och då kan man få skriva någon stump själv om något som kan tänkas intressera Finnsams medlemmar. Du får börja med höstens häfte, nr 3/08.

Är du intresserad? Prata med Maud! För kontaktinfo, titta på baksidan av detta häfte.

Tack för de här åren!
Elisabeth Thorsell

Den skogsfinska bibliografin

FINNSAM började på ideell basis bygga upp den skogsfinska bibliografin i början av 1990-talet, under ledning av bibliotekarie Lars-Olof Herou, senare i samarbete med Maths Östberg.

I den första versionen av bibliografin lades posterna på katalogkort för att sedan sorteras efter lämpliga ämnesrubriker, det vill säga traditionellt biblioteksarbete med kortkatalog. Så småningom lades materialet på data för att göra posterna sökbara i en databas. Första större utgåvan utkom som cd-skiva 1997 i samarbete med Mitthögskolan

FINNSAM initierade år 2005 ett ideellt förprojekt tillsammans med Länsbiblioteket Västernorrland, Läns museet Västernorrland och länsbiblioteken i det skogsfinska kärnområdet, med syftet att skapa en testversion av bibliografin på nätet.

Testversionen har nu utvärderats och det finns en stor efterfrågan på en fullt utbyggd skogsfinsk bibliografi tillgänglig via Internet. Fördelen med internetversionen är också att den kontinuerligt kan uppdateras.

Ett fortsättningsprojekt startade hösten 2007 med stöd av Kungl. Patriotiska Sällskapet. Projektet bestod dels av programmering och arbete med databasens utformning samt registrering av de poster som ännu inte var inlagda i bibliografin.

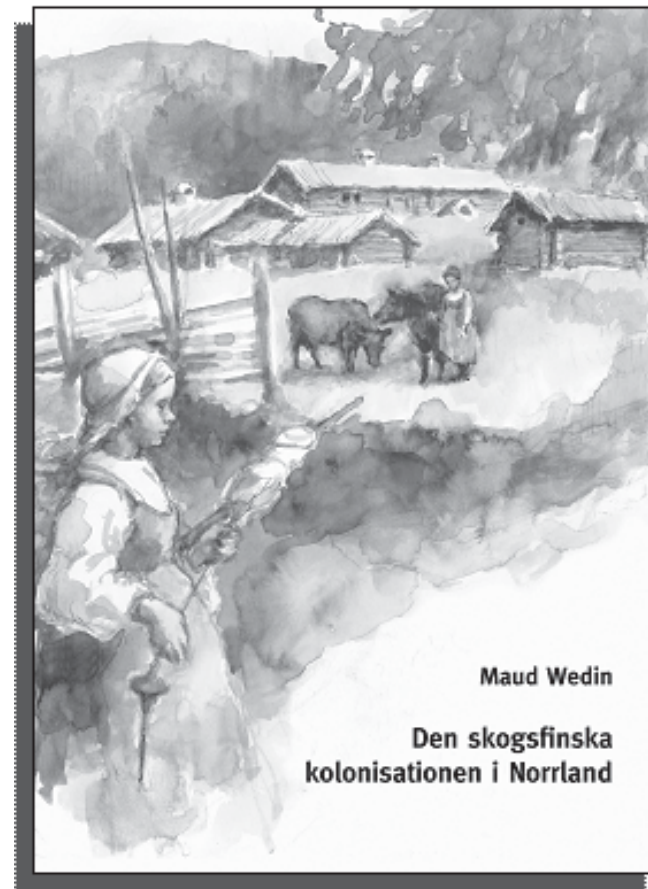
Huvuddelen av detta projekt slutfördes i mars 2008, men uppdateringar av sökmotorn och nyregistreringar kommer fortlöpande att behandlas.

Hemsida: <http://sfdb.kulturtorget.nu/>

För frågor om databasen, kontakta
Maud Wedin,
maud.wedin@telia.com

För frågor om skogsfinsk litteratur, kontakta
Maths Östberg
finnskogsmuseet@swipnet.se

Lars-Olof Herou
loherou@gmail.com

Maud Wedins avhandling i kulturgeografi

Den skogsfinska kolonisationen i Norrland

säljes hos
Finnbygdens Förlag
250:-/inkl porto och moms
023-228 64
finnbygdensforlag@telia.com

Boken kan också köpas hos (pris 250-300:-)
Finnskogsmuseet, Skräddrabo, Fågelsjö Gammalgård, Helins
Bokhandel, Bollnäs, Los Bibliotek, Medelpadsarkiv, Sundsvall, Norsk
Skogfinsk Museum, Svullrya, Torsby Finnkulturcentrum

Inbjudan till FINNSAM:s vårkonferens i Alfåta, Bollnäs och Hanebo 23-25 maj 2008

Vi hälsar alla hjärtligt välkomna till vårens FINNSAM-konferens, som går av stapeln i Alfåta, Bollnäs och Hanebo. Temat behandlar skogsfinsk arkeologi med tyngdpunkt på utgrävningen i Grannäs. Priserna inkluderar mat, fika och alla arrangemang inkl rökbastu.

Anmälan senast 1 maj till: Maths Östberg
Västra Ösavägen 40
822 91 ALFTA
0271-101 68 eller 070-566 0168
finnskogsmuseet@swipnet.se

Konferenskostnad (Obs! Cirkapriser)

Hela konferensen 1050:- (inkl logi och frukost)

550:- (exkl. logi och frukost)

650:- (inkl logi och frukost)

400:- (exkl. logi och frukost)

Tillägg enkelrum 100:-/natt

Härmed anmäler jag mig till FINNSAM:s vårkonferens i Alfåta, Bollnäs och Hanebo

Namn: _____

Adress: _____

Telefonnummer: _____

E-postadress: _____

3 dagar inkl logi i dubbelrum: 1050:- -----

3 dagar exkl logi: 550:- _____

2 dagar inkl logi i dubbelrum: 650:- _____

2 dagar exkl logi: 400:- _____

Jag vill dela rum med _____

Jag önskar vegetarisk mat _____

Övriga önskemål _____

OBS! Respektera sista anmälingsdag: 1 maj 2008
